

Арх. Нено Ямантиев Творчество и съдба

Стр. 3

Баян Магесник Произходът на българския еретизъм

Стр. 4

Смех - Ох - Терапия Не се бутайте, има място за всички...

Стр. 7

За по-малкия брат на полк. Дунев Един гарибалдиец от Банат в сянка

Стр. 10

На 17 години съм... и живея далеч от България

На седемнадесет години съм и живея далеч от България, но всяко лято се завръщаме в родината и най-често това става чрез полета Рим-София. Пътуването не е дълго – около час и половина, но за това време в мен се събуждат всичките емоции, приглушени от времето и всекидневните грижи. Час и половина, който ни дели от земята на мама и тате и в която би трябвало да раста и аз. Усещането е странно и вълнуващо, понякога тъжно. Връщаме се там, където никой не ни чака. Няма ги вече баба и дядо да ни посрещнат на прага, къщата също остаря и напразно чака всеки ден някой да отвори вратата. И ето най-сетне дочака – всяко нещо, до което се докосваме оживява в миг. През отворените прозорци нахлува яркото слънце и уханието на рози. И ето чуват се гласовете и смеха на моите другари и се оказва, че все пак някой ни е чакал. Минала е цяла година от предишната ни среща, станали сме по-големи и по-силни, но близостта е същата. И продължаваме стария разговор. Понякога се изразявам на италиански, но те се усмихват разбиращо. Знам, че ще минат години и

тези другари ще се разпръснат, но сега е времето да сме заедно и това ни прави щастливи. Може би това е родината – малкото летище, старата къща, верните другари и онзи чуден мирис на рози, идващ от прозореца.

Моите родители страдат очевидно по-силно от тази раздяла и затова мама пренесе и насади българска роза в новия ни дом в Италия. Колкото и да е странно, но този храст се хвана. Не че няма рози в Италия, но тази си е нашата от старата бабина къща. В моите мечти има едно море, наречено Черно и един златист пясък, какъвто както казва тате, няма нийде по света. Незнам един ден дали ще се завърна окончателно там на тази земя, но мисълта за нея ни утешава в трудните моменти. Родена съм в Италия и живея в тази красива страна, уча и другарувам с италиански деца, тук не съм чужденец, но в сърцето си нося прекрасния спомен за родината.

Глория Пендова

Азбуки

Рим посреща българи от цяла Европа

Седмо издание на фестивала „Аз съм българче“

В дните 20-22 ноември в Рим се проведе заключителната част на Фестивала на българите по света „Аз съм българче“-2015. Настоящият Фестивал бе Седмо издание на инициативата.

Фестивалът е замислен от главния организатор на проявата, г-жа Деана Иванова, председател на социокултурна асоциация „Т.А.Н.Г.Р.А.-Мадрид, като форум за култура и за изразяване на българска духовност и идентичност.

В началото Фестивалът бе адресиран към българите в Испания: учредени бяха два конкурса за написване на есе и за рисунка. От четвъртото си издание и нататък фестивалът промени своя хоризонт и облик. В него вече участват български деца от цял свят.

През годините проявата се разви като платформа за детско творчество, духовност и обмяна на идеи.

В Рим фестивалът предложи и съпътстваща програма, включила кръгла маса с участието на администратори на асоциации и учители в български училища в чужбина, както и тържествена лекция, изнесена от проф. Кирил Топалов, посветена на делото на Св.Св. Кирил и Методий и неговите измерения в контекста на европейската цивилизация.

Първите издания на фестивала преминаха при участието на българчета от Испания: Мадрид, Валенсия, Сеговия, Палма де Майорка, Алкала де Енерес и т.н. Следващите издания предложиха по-активното участие на български училища в държави от Централна Европа (Чехия, Унгария). Миналата година фестивалът се реализира като сътрудничество между социокултурна асоциация „Т.А.Н.Г.Р.А“ – Мадрид с българското училище в Будапеща. Тази година партньор на сдружението от Испания бе сдружението за култура „Св.Св. Кирил и Методий“ – Рим.

В състезателната програма на седмото издание на Фестивала участваха български малчугани от Испания, Италия, Унгария, Чехия, Германия, Украйна, САЩ, Канада, Нидерландия... Над 30 бяха сътрудническите си организации на

сънародниците.

Над 540 рисунки пристигнаха при организаторите на конкурса за рисунка. 26 рисунки бяха отличени в различните възрастови групи, 14 есета - в литературния конкурс при изпратени над 50.

99 рисунки на българчета намериха място в специална изложба, наредена в салоните на българското посолство в Рим, домакин на събитието, която представи най-талантливите.

77 бяха регистрираните от организаторите включвания в конкурса за народно творчество с песни, танци, изпълнения на ансамбли, дуо, трио... Над 25 от представилите се получиха награди...

На церемония в българското посолство, състояла се при откриването на изложбата с детските рисунки, зам.-председателят на Държавната агенция за българите в чужбина Димитър Владимиров имаше честта и удоволствието да награди най-силно изявилите се в конкурса малчугани.

Държавната агенция за българите в чужбина е партньор на организаторите на Фестивала още от първото му издание. Инициираше конкурсите за рисунка и есе „Мой град, мой свят“.

Държавната агенция за българите в чужбина осигурява наградите в двата конкурса в различните възрастови категории. И сега организаторите благодариха на институцията за подкрепата, оказана през годините.

В концертната програма участваха български деца, които ходят на занятия в български училища в Рим, Будапеща, Палма де Майорка, Босилеград, Франкфурт на Майн, Алкала де Енарес, Леганес, Торент, Алзира, Сарагоса...

Заклучителният гала-концерт предложи много индивидуални изпълнения и няколко арт-блока специални програми – изнесени от българското училище в Будапеща, ръководител Светла Кьосева и група от Босилеград, ръководител Александър Димитров, председател на гражданско сдружение ГЛАС. В края на гала

концерта специален арт поздрав направи фолклорна формация от Палма де Майорка, Испания. Празникът завърши с голямо българско хоро.

Високо признание за инициативата бяха пристигналите поздравителни адреси до организаторите и участниците от името на Министър-председателя на Република България, г-н Бойко Борисов и Вицепрезидента на Република България, г-жа Маргарита Попова.

Фестивалът се реализира благодарение на щедрата и безрезервна подкрепа от страна на посолството на Република България в Рим и лично на г-н Марин Райков. Посланикът бе с участниците и през двата фестивални дни на инициативата.

Дипломатът специално благодари на сънародниците от Босилеград, изнесли прекрасна програма в заключителния гала-концерт, за които българската идентичност и българската духовност са кауза и светлина в дните.

Фестивалът премина като голям празник на българския дух, израз на сътрудничество и взаимодействие между организации на сънародници по света. Инициативата получи подкрепата и на БКИ в Рим.

„Не фестивал, а предизвикателство“, възкликна в един момент Деана Иванова. Проявата бе израз на родолюбие, дух и идентичност; фестивалът реално бе и предизвикателство за духовност и креативност.

Инициативата не би имала успеха, качеството и размах, който постигна, ако не бяха положените усилия и отдаденост на каузата на лидерите от организациите-партньори Деяна Иванова, Жана Иванова, Венета Ненкова.

*Димитър Карарусинов
Дирекция „Български общности
и информационна дейност“*

Архитект Нено Ямантиев - творчество и съдба

За забравените българи оставили следи в Италия

На 31 януари 1902 г. се ражда българският архитект Нено Ямантиев, чиято все още малка част от неговия разнообразен художествен свят е разкрита за широката публика. Той се ражда и израства в Габрово – семейство на малоимотен занаятчия със силни възрожденски традиции. Дядо му абаджия, с подчертано отношение към естетиката. Още като гимназист Нено проявява разностранни дарби – отличен математик, свири на цигулка, изучава немски език, рисува и фотографира габровските възрожденски къщи, дава уроци на съучениците си; работи и като библиотекар в Априловската гимназия. Буен и непокорен, той е един от организаторите на ученическия бунт за осъвременяване на учебната програма, заплашен с изключване. През 1920 г. завършва гимназия с отличие. Бащата – бивш опълченец, дребен търговец и представител на фирмата за шевни машини “Сингер” – е събрал пари само колкото да го изпрати да учи във Виена. Там следва една година в Политехниката и се занимава със скулптура. През следващата година се прехвърля във Висшето техническо училище в Дрезден. Тъй като климатът не му понася, прекъсва по болест и се завръща в Габрово, където преподава в Техническото училище.

Едва през 1925 г. успява отново да продължи следването си – този път в Рим, като се издържа сам. През лятото обучението на студентите в Италия продължава като пътувания с преподавателите из цяла Европа и запознанство с исторически забележителности, природни прелести и разностранната европейска култура. И до днес децата на Ямантиев пазят в семейния архив всички негови курсови тетрадки, албуми със скици на свободните теми, които дават представа за

начина на обучение, разкриват тънката чувствителност и талант на художник, проявени още в първите години на професионално оформяне. Все пак, природният му дар не би се доразвил без системната педантична школовка в Политехниката в Рим, където се набляга на артистичното образование. В студентските му тетрадки могат да се видят безброй етюди, скицирани отново и отново. Така Ямантиев се изгражда от една страна като съвестен, стриктен и вискателен към себе си труженик на молива, а от друга като скулптор – архитект и великолепен рисувач, чиято ръка обладава завидна лекота да изразява пълно волята на въображението.

Образованието в Италия дообогатява разностранните му интереси. По-късно разказва увлекателно за своите младежки години, възпроизвежда нагледно и живо случки, изповядва многократно изпитаната наслада от гласовете, които, въпреки оскъдните средства, намирал начин да чуе правосъдие или от последните стъпал на трети балкон на операта.

Още като студент другарува с бъдещия скулптор Любомир Далчев.

Заедно събират средства, изработват проекта и организират изпълнението на надгробие на Св. Константин Кирил Философ в базиликата “Сан Клементе” в Рим. Този родолюбив и философски възвишен акт е първата им изпълнена творба. Впоследствие ще участвуват съвместно в редица конкурси и реализации.

На 01.10.1930 г. Н. Ямантиев завършва Римската политехника като ученик на професорите Арналдо Фоскени и Марчело Пячентини.

Дипломира се с отличие, получава степен “Доктор по архитектура” и най-високата награда орден “Valadier” на името на неокласическия архитект Джузепе Валадие – за първи път присъден на чуждестранен студент. Това предначертава неговия професионален път. Веднага е поканен в строителното бюро на арх. Карло Борджи “Верокио” в Пескара, Италия. Там работи една година върху крайморски хотел.

На 01.08.1931 г. постъпва в бюрото по строежа на Двореца на ОН в Женева, водено от архитектите К. Броджи и Х. П., където Нено сътрудничи “по ръководството на работите за постройките”, разрешава “разни проблеми” в проекта за северното крило и се занимава с проектите на Голямата заседателна зала. Трудно е

без конкретни податки да се назоват творческите и идейните аспекти, повлияли върху професионалното формиране на Ямантиев. Представеният проект за Двореца на ОН в Женева е наречен от Зигфрид Гидион “един от най-значителните етапи в историята на съвременната архитектура” и “пирова победа на академизма” над модерните идеи на Ле Корбюзие и Пиер Жанере. След завръщането си в България Ямантиев се установява в София и открива самостоятелно бюро на бул. “Дондуков” до ъгъла с “Г.С.Раковски”, където проектира частно предимно жилищни сгради. Поръчките са от заможни фабриканти, търговци от Габрово и околностите. Препоръките за работата му се разпространяват далеч отвъд родния му град, неслучайно – Ямантиев изработва неуморно толкова варианти, колкото са необходими, докато уточни желанието на собствениците. От ранния му творчески период (1933-42) датират около 100 реализации и проекти на частни къщи и обществени сгради из цялата страна – една завидна плодовитост за около 10 години числата не включват многобройните идейни варианти, както и не могат да изразят къртовския труд, който се крие зад отделния работен проект с всички интериори и детайли.

По поръчки на Министерството на културата изследва архитектурното наследство на Габрово, Трявна, Елена, Арбанаси; акцентира върху регионалния характер на балканската къща; проследява самостоятелно специфичното развитие на различните типове възрожденски къщи съобразно климатичните условия.

В средата на 1950-те години чувствителната натура на

вискателния към работата си Нено Ямантиев, е поставена пред тежко морално изпитание в поредица от професионални разочарования, които действат съсипващо на и без другото накърненото му от преумора и безсънници здраве.

Официалното отношение към него е като към фашистки архитект – нали е учил в Италия по времето на режима на Мусолини, като най-верен сътрудник на арх. Марчело Пячентини. Без да избира собствена воля официозната архитектурна стилистика през периода на култа към личността, след Априлския пленум (1956) Ямантиев е коварно превърнат в една от първите жертви на безмилостното бичуване на формализма в архитектурата...

През 1960 г. вследствие тежко сърдечно заболяване, е ампутирани единият му крак.

Нестихващите болки и психичния дискомфорт преодолява като отново се потапя в работа: рисува предварително набелязани 100 възрожденски образа от Габрово. Народната архитектура присъства недвусмислено и съзнателно търсена в цялостното му творчество. За него арх. В. Беязов ще възкликне: “дори и камъчетата по улиците са заснети и включени в архитектурата романтика” (след неговата смърт част от материалите за габровската възрожденска архитектура са публикувани в специална книга, репродуцираща 65 от чудесните акварели с най-добрата за времето техника.)

По тези живописни рисунки в последствие са възпроизведени повечето от къщите в резервата Етъра. За съжаление клишетата изчезват от издателството.

Житейският път на арх. Нено Ямантиев угасва в София пет години след ампутацията – на 6 октомври 1965 г.

Наследници на арх. Нено Ямантиев пазят ревниво като семейни реликви всички чертежи, рисунки и скици, които авторът грижливо е трепал. Повечето са с молив и наистина се нуждаят от внимателно отношение. Във всеки случай, би било чудесно, ако това художествено богатство се допълни с по-късните му творби и се превърне в колекция – достойна на днешното и бъдните поколения в архитектурната професия и за цялата културна общност.

Дълбоки корени

И ако потънеш в лондонската коледна тълпа...

Българската Коледа на Георги Марков

Вървя по потъналата в коледни елхи и разноцветни лампи лондонска улица Оксфорд Стрийт и примигвам срещу блестящите прожектори, превърнали полумрачния зимен следобед в сияещ летен ден...

Около мен, край витрините, като някаква дълга тъмна река, в която плуват човешки лица, тече тълпата. Отляво и отдясно витрините разиграват неоновии игри, неизбежно придружавани от воя на високоговорителите, които бълват неспирно поп музика, сякаш се опитват да удавят всякакви човешки гласове. Човек има чувството, че тази студена и доста грозна улица в тези дни е превърната в нещо невероятно, някакво съчетание на приказност и лудост...

За времето, когато на земята нямаше неоновии светлини, нямаше поп музика, не се разменяха лицемерни подаръци, не се пращаха картички, нямаше телевизия и хората не се събираха за една измислена вечер, а живееха заедно цял живот.

Тогава бяха зимите на дебелия свят. Из Софийско по Коледа натрупваше такъв сняг, че понякога само комините на къщите оставаха да стърчат и когато снеговалежът спре и настъпеше нощен „ясник“, тогава най-злият студ разтваряше ледената си уста и сковаваше реки, кладенци, чешми и хапеше всяка открита човешка плът. Селяните в Сливница, където живеехме, се радваха и на снега, и на студа. Снегът значеше берекет, студът – здраве.

Някъде под този дебел сняг в моята памет стои едно почти безплатно, призрачно утро, когато кучетата в нашия двор залаяха настървено и само след миг гръмна хор от нестройни, силни гласове: „Бог се роди, Коледа!“

Това бяха първите селски коледари, седем или осем души, от които най-малкият беше в първо отделение, а най-големият беше войник. Те бяха от долната махала и бяха тръгнали веднага след полунощ, за да могат да обходят повече къщи. Всички бяха облечени в топли кожуси с вълнени качулки и носеха през рамо големи торби, а на рамо дълъг дрян прът, на който нанизваха колачите. Всяка година в деня преди Бъдни вечер майка ми и жените от махалата месеха тия невероятни колачи с формата на малки венчета. Доставяха се купища орехи, плодове и дребни пари и винаги се изпитваше тъжно суеверие, ако не дойде много коледари. Ала те следваха просто едни след други. Майка ми излизаше на вратата с цяла тава колачи и други подаръци, изслушваше песента и после даряваше коледарите по ред...

„Влезте де, влезте вътре да се огреете“ – канеха ни на повечето места и ние се намъквахме в дълги „одаи“ с измазан под от пръст с неизбежната миризма на турския и чудния дъх на прясно опечен хляб...

От всички традиции, обичаи, обреди и празненства, които вековете са съхранили в живота на българите, няма нищо по-красиво, по-съдържателно и по-завладяващо от старата българска Бъдни вечер. За разлика от моите

градски връстници бях щастлив да живея в семейство, където традицията се зачиташе най-строго и се предаваше задължително от поколение на поколение. По-късно никога не приемах, че имаше хора, които прекарваха Бъдни вечер на маса, а не слагаха софрата на пода. И сякаш всеки път чувах гласа на дядо ми да казва: „Само поганците ядат на маса тази вечер!“

Едва ли някой от роднините ми беше религиозен в сериозния смисъл на думата, но традицията сама за себе си беше задължителна религия. Да правиш това, което са привили баща ти, дядо ти и пращядо ти, винаги се смяташе, че дава смисъл на живота, че човек не е случаен самотник, а продължител на много дълъг и много силен род.

За нас, децата, тази вечер имаше най-силно обаяние, защото на нея всички се събираха и целият рояк от братовчеди, братовчедки, чичови стринки, вуйчовци, вуйни и т.н. нахлуваше като шумно празнично шествие у дома, сякаш за доказателство колко сме много и колко сме силни. Изведнъж изчезваше самотата на нашия дом, глъч и врява изпълваха всички стаи, в които мъжете дълбокомислено говореха за „мъжките“ работи по света, а жените разискваха минали погребения и бъдещи сватби.

Дядо ми, заедно с някои от чичовците, донасяше кош със слама, която разпиляваха равномерно в средата на голямата стая, след което баба ми разстилаше отгоре огромна шарена черга. Върху нея вече поставяха месали, които по-късно щяха да бъдат заменени с покривки. Около този голям кръг се нареждаше цялото население, като всеки сядаше било по турски, било просваше краката си назад и се подпираше на лакът. В средата се поставяше хлябът за Бъдни вечер (пълнен с късмети), разбира се, върху него се забождаше и запалваше дълга свещ, после другото пространство се запълваше с тиквеник, баници, абсолютно задължителните сарми и неизбежния накрая ошав. На Бъдни вечер никой месо не ядеше. В ония години елхата беше все още европейска измислица. Но кой имаше нужда от лъскавите дрънкулки, с които по-новите поколения щяха да окичват празниците? После идваше най-силният момент, когато всички ставаха на крака и дядо ми, държейки лопата с горящ и димящ тамян, започваше молитвата.

По-късно баща ми, а след това аз, щяхме да произнасяме същата тази молитва, която иде някъде от дълбините на Средновековието и която в софийските села все още произнасят. Паметта ми пази с любов тази картина на изправени гологлави мъже, на жени, застанали в тържествено мълчание, и на деца, които се гледат учудени едно друго. Като че в този миг, когато се чуваше един-единствен глас и ни обграждаше голямата тъмна тишина на зимата, ние чувствахме, че се докосваме до оная всеобща сила, която носеше всички тайни на света. Ние се чувствахме приобщени към нещо голямо и достойно, което щеше да ни

придружава цял живот. След „Амин“ трябваше да се обиколи къщата, трябваше да се отиде в обора при животните, при кошерите с пчелите, при кокошките, за да се прогони всичко зло и миризмата на тамяна да обещае добра година. Едвакогато лопатата стамяна се върнеше обратно, можеше да започне вечерята. Дядо ми започваше да разчупва от голямата пита с късметите. И до ден днешен виждам огромните му напукани ръце да чупят хляба и да го подават наоколо по реда на старшинството. И същевременно се отчупваше хляб за отсъстващите и за мъртвите. Ние моментално разтваряхме подаденото ни късче, за да дирим някакъв късмет – пара, който символизираше богатство, дрянова клонка, която символизираше здраве, тресчица, която символизираше щастие в дома, и т.н. Докато се ядеше, никой не биваше да става, а всички накрая трябваше да станат заедно, за да се запази единството на рода. Имаше още куп правила и поверия за тази вечер, които времето е поизличило в паметта ми, но зная, че баба ми непрекъснато отделяше от трапезата за някакви нейни магически цели. Всичко завършваше с неизбежното комарджийство, разиграване на орехите, което хвърляше нас, децата, в луд възторг.

При някои от нашите съседи тази същата вечер предлагаше цели театрални представления. Те отиваха в градината, където се спираха пред всяко безплодно дърво и се водеше класическият диалог. Един от мъжете замахваше с голямата брадва и викаше: „Сега ще те отсека!“. Друг го питаше: „Че защо ще го отсекаш?“. „Ами оти не ражда“ – отговаряше първият. „Чекай! – викаше вторият. Тая година ще роди!“

С годините щях да видя, че из цяла България имаше такова невероятно разнообразие на коледни обичаи, което само народ с дълъг живот и огромна фантазия би могъл да създаде. Всичко беше такава чудна смесица от суеверни символи, чрез които традицията на миналото се заставяше да гадае живота в бъдещето. През тези вечери нашият живот някак загубваше своята делнична реалност и започваше да плува в сред свят на приказност и фантазия, където всяка вещ, всеки образ съдържаше благословия, заклинание или проклетие.

Когато гледам назад, струва ми се, че през тази вечер, докато гореше „бъдникът“, всички – и възрастни, и млади – ставаха деца и може би в това връщане назад, в това откъсване от суровата действителност на живота и заменянето, макар и за една-единствена вечер с фантастичния свят на децата човек обновяваше мисълта си и чувството си.

А плътното обкръжение на близките, техните лица, усмивки, погледи, думи, сякаш преутвърждаваха, че ние не бяхме сами, че бяхме част от голямо и дълголетно дърво, което имаше своя Бог, своя традиция и свои плодове.

Баян Магесник

Произходът на българския еретизъм и връзката му с тракийските корени

През 927 година умира цар Симеон Велики, най-славният български владетел на всички времена. Няма да изпадам в подробности за величието му достигнало три морета, както и за книжовността, тя надминава тази на запад в пъти, защото дори Карл Велики използва чужди книжовници, но Симеон създава свой апарат от такива, при това успявайки да отблъсне и победи средновековната свръхимперия Византия.

До 927 г. българите живеели с доста приемливи данъци, годишният налог възлизал на чаша вино (медовина), крина пшеничено или ечемичено зърно, 1 яйце или чаша мед. Но изворите казват също, че българите били изтощени от 30 годишна декада на непрекъснати войни.

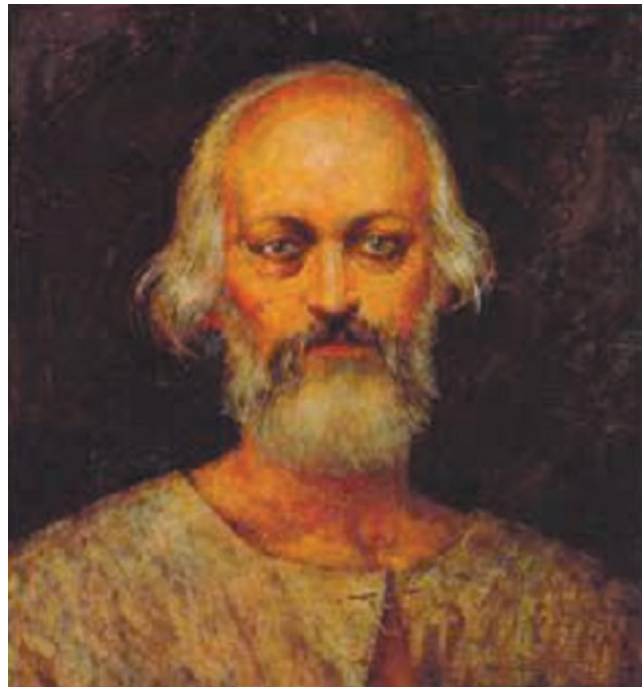
Цар Симеон починал, а в голямата си империя на три морета оставил противоречия, като короната унаследил по-големият и богобоязлив Петър (Теодор), чиято майка била с арменски произход и се казвала Мириам. Разбира се арменците по-това време били сраснати и с константинополския Влахернски дворец и работели за него. Тя угодничила на Роман Лакапин, новият, военнлюбив и енергичен василевс, а той търсел начини да уязви България.

През това време Петър бил сроден с Мария, византийска принцеса също с арменски произход, която била кръстена в Ирина (мир), но целта на занятието била постигната. България се напълнила с византийска войска уж да урежда брака, а тя разчиствала подпомагана от българите път за византийското духовенство.

В това време по-малкият, силен, ученолюбив и военнлюбив симеонов син Баян въстанал негласно срещу продажната политика на брат си. По това време Петър само се молел и гонел книжовниците на България, защото не пишат на гръцки и на прокарваната от Константинопол „високотехнологична“ славянска азбука. От друга страна това било и удар по делото на княз Борис и син му Симеон?! Само една, две години по-рано българите обсаждали Константинопол и василевсите треперели, а сега нашите собствени армии преследвали родните „богомили“ и ги измъчвали по-тъмниците.

За да избегне ударите на триезичната догма на немците, гърците и прокарваната тененция за святостта на трите езика (еврейски, гръцки и латински) Баян потърсил начин да запаси и спаси делото на Симеон Велики. Той започнал да строи манастири около Добруджа и Карвунските владения още тогава през 10 век, защото местата оставали незабелязани за столичните съгледвачи и шпионите на Константинопол. Не му стигнала дейността в Патлейна и пещерите около Мадарският конник, но активирал и дейността в манастира Равна, където писмената и „словенето“ ставало и с книги и с камени надписи.

Баян бил взет от народа за древния герой и владетел Батбаян, син на Кубрат, за когото се говорели легенди, а едната е, че петтимата му сина трябва да са силни като едно цяло. Сам Баян бил възпитаник на Магнаурската школа, но брат му Петър завидял на този интелект и затова се сближавал все повече с гърците. Баян на свой ред не само обучавал на тайни места монаси и книжници, но и ги обучавал

за войни и се превърнал в пълководец на еретиците. Около 929 г. Олга жената на руския княз Игор дошла в България при „братовчед си“ (тя била дъщеря на ослепения Владимир Расаге), но цар Симеон я оженил, за да скрепи мир с русите. Тя се върнала в Киев и и подобно на „ерес“ прокарала зачатъците на българските писмена сред русите, които още нямали нито християнска вяра, нито азбука и живеели в племенна демокрация.

Казват, че Баян познавал Орфей от Магнаурската школа, където освен на други науки го учаели и на музика и философия. Той знаел, че Орфей говорел с животните и бил фактически създател на древно-тракийската школа, а има съмнения и на азбуката орфица. Оказва се, че през 10 век в България „славянската технологична писменост“ на Византия писана само от Кирил била неудобна. И Константин Философ и Баян знаели за древната тракийска писменост, която обаче имала 3 разновидности и с която са свързани и критските писма. Скоро Баян Магесник се сдружил с Венеамин (Песоглавеца) първороден син на Симеон, който поради изроденият си вид бил гледан в мазето на църквата в Преслав, но бил надеждно обучен на българските писмена от баща си Черноризец Храбър. А Черноризец бил самият Симеон, който нощем се

предрешвал подразделяйки светската и книжовна власт и се скривал да твори тайно от погледите на подчинените си. Към 929 г. Баян привлича и монах Богомил от йерархията на Преслав, който обаче бил низвергнат при новата власт. Първите походи Баян и „еретиците“ отбили, защото били по-мотивирани от българските царски войници и византийските им съюзници. Той обаче учил и дипломатия и решил да се допита и до папите старите познайници от униатските опити на дядо си Борис, за да намери нов съюз срещу Византия, която целяла да уязви България. Отвътре Петър изложил на опасност делото на баща си и пуснал ромеите в българските дела. Болярите се обличали, като тях, вземали подкупите им, вече строяли даже по техен образец или ликвидирали някой неудобен водач по чуждо внушение.

Писменото наследство обаче останало, то било кръвта на народа. То дало разклонение сред всички славяни-руси, сърби, хървати, белоруси. Достигнало Лангедок и Лангобардия и пак било неразрбано, защото и там се започнала нечувана инквизиция впрегнала цели рицарски ордени. Траките са създали първата писмена система в Европа преди около 7 хиляди години, като някои след това я наричат „орфица“. Смята се, че през 9 в. Кирил се базира на същата писменост, като по-късно Климент модернизира. В дъното на това стоят и две непознати имена: това на Кирил Кападокийски, който проповядвал сред славяните около Солун и р.Брегалница. Още по-рано Улфила (Волфила) се смята, че също проповядвал със заемки от тракийската азбука.

Силата на българите е била книжнината, тя оцеляла в сърцата на народа ни. През 1185 г. огромен процент от въстаналите българи поведени от Асен и Петър били именно „еретици“ и реално грамотни за времето си хора. Те победили Византия и създали новата държавност на втората ни държава. От земите на Българите са произлезли поне четири писмености по-различно време и са повлияли на Европа. Има народи, които нямат и една собствена азбука, нека това е повод за гордост днес!

Теодор Тодоров

На прозореца

Има ли смисъл масовото преселение на българите? За вътрешния мир и равновесието в странство

Както казва един философ - най-голямо лекомислие човек проявява при двете най-значителни решения в живота си, а именно - при избора на брачен партньор и на професия. Смятам, че същото в голяма степен може да се каже за емиграцията след промените. Едно зряло решение изисква от човека ясна представа за своите отговорности и приоритети, за основата, върху която се гради животът му, за причините и за последиците от неговото решение, както и голяма бдителност срещу илюзиите и внушените отвън чувства. Освен това, стъпка от такова значение в никакъв случай не бива да бъде предприемана самоволно, без съвета на хора с доказана мъдрост. Но най-важното е, че за вземането на всяко такова решение преди всичко би трябвало да се изхожда от основополагащите нравствени

начала. В този смисъл, едно действие не може да бъде припярна реакция на чувствата "срещу" нещо, или пък бягство от източника на огорчението. Рано или късно, последиците от това са пагубни. Не бива да се забравя също неотменимия закон, че верността на началата се проявява чрез жертви и че наградата за такава вяроност никога не е по-добро материално обществено положение, нито повече признание, а единствено - неразбиране, преследване, страдание и загуба. Всеки, решен да живее според истината, трябва да разбере и приеме този закон, каквото и да му струва това.

За съжаление обаче, мнозина от нас в разочарованието си от „убийствената“ българска действителност, с учудваща бързина се поблазниха от това, че широкият свят изведнъж, макар и нелесно, бе станал достъпен. По стар дуалистичен обичай, изконното иначе право на човека да търси нови хоризонти се превърна в абсолюти; непознатото придоби приказни черти, а родното отмиля и стана източник на огорчение и досада. С една дума - хората бяха обхванати от нещо наподобяващо масова психоза: все повече от тях решаваха, че „не издържат повече“ и заставаха на опашките пред дипломатическите представителства.

Не бих искал да оставя впечатлението, че онези времена не били чак толкова тежки, затова следва заминалите да бъдат заклеймени като опортюнисти. Не само съм далеч от тази мисъл,

но това направо би било заблуда. Дълбоко във всеки човек се крие номад, откривател, търсач, бунтовник и това е особено силно у младите. "Който не е пътувал, той живее живот, пълен с предразсъдъци" гласи една китайска поговорка. А и едва ли е лесно за един лекар например, измъчен от липсата на подкрепа и материални средства, да откаже възможност, която не само ще го измъкне от недоимъка, но и ще му позволи да работи при несравнимо по-добри условия.

В онова време, а и днес, честните хора в България преживяваха и продължават да търпят голямо унижение и в известен смисъл са прави да твърдят, че живеят като емигранти в собствената си родина. Но животът навсякъде по тази земя е тежък; единствено различна е степента, в която осъзнаваме този факт и отношението ни към него.

На всеки по-чувствителен човек рано или късно му става ясно, че щастието в края на краищата не се крие в по-голямото благосъстояние, удобство, ред и подсиуреност; не се крие и в натрупаните опитности и впечатления; в голяма степен - не и в професионалното самоосъществяване, колкото и да ни се струва, че е така. Което, разбира се, не означава, че е в отсъствието на тези неща, а по-скоро - че няма пряко отношение към тях.

Това, което със сигурност осъзнаваме рано или късно е, че щастието не е свързано с вещественото, нито дори с

общественото, а със сърцето - с онова, което обикновено разбираме под „вътрешен мир“. Ако човек живее във вътрешен мир, външните обстоятелства - добри или лоши - престават да имат решаващо значение за отношението му към живота. И тъй като тук говорим за лошите - едно е нещата да вървят на зле, а друго е, вместо да допуснем да диктуват нашите чувства и мисли, подтиквайки ни към отчаяни постъпки, да заживеем живот на надежда, дълг и - нещо много важно - на благодарност; живот непороден, независещ и неунищожим от външното; живот със съзнанието, че сме призвани да вложим своя малък дан в промяната към по-добро, па било и само като достойно претраждаме злото...

Би било несправедливо обаче да не признаем и благотворното влияние на новите страни, в които заживяхме. Не поставям под съмнение големите ползи от живота странство, но следва да се замислим в името на какво са те. Ако главната цел за човека се изчерпва с това да си потърси място, където да постигне по-добър материален живот и получи повече уважение, осигуреност и по-добри работни условия, излиза, че преселничеството е най-прекия път към щастието. Това обаче, не е точно така.

Но ако той осъзнава живота си като мисия, надхвърляща тези цели и вижда особен смисъл и дълг във факта, че се е родил на определено място, сред определени обстоятелства и хора;

и че, колкото и трудни да са те, той или решително отказва да приеме мисълта за заминаване, или, ако заминаването наистина се окаже неизбежно, ще впрегне всяко материално, духовно или културно „забогатяване“ в чужбина в услуга на своето призвание. Защото в края на краищата - по думите на Йов - голи сме дошли на този свят, голи ще си и отидем. И единственото, което ще оправдае този кратичък живот е дали сме разбрали защо живеем и дали сме останали верни на своя дълг.

Бих казал в обобщение, че масово преселение на образовани хора, и то без драматични причини за това като война, преследвания, епидемии и т.н. ясно разкрива, че България се намира в дълбока ценностна криза; нещо повече - че е силно засегната от процеса на обезчовечаване на човека във всемирен мащаб. И нито в Родината, нито в чужбина - независимо, че в странство са налице по-благоприятни условия за това - образованият българин погледна с необходимата съдобност на откъснатостта от себе си самия. Това, разбира се, се дължи не на нехайство, а просто защото той е жертва на разрушението на своята народна и родова традиция и най-вече - защото не знае, че няма нищо друго, освен вярата, което да му даде упованието, устойчивостта, отвореността и мира, за които съзнателно или несъзнателно жадува.

Константин Димитров

Здравейте, скъпи приятели на смеха!

Смех-Ох-Терапия е завещанието на "Тримата глупаци", с които израстна нашето поколение.

Единият се смее, вторият се оплаква, а третия обяснява къде са му проблемите...

И ние често влизаме в тези роли, нали?

Най-хубавото е, че накрая всичко завършва с бурен смяххххххх!

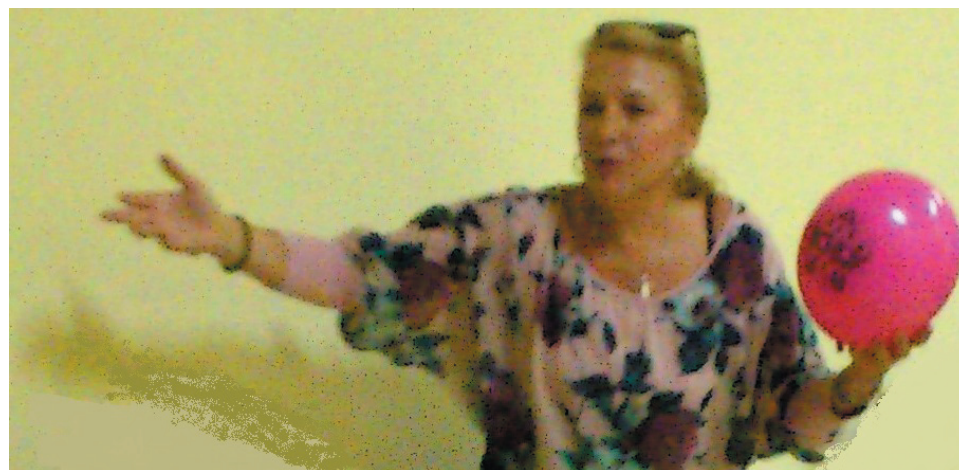
Смех-Ох-Терапия

Добре дошли на вашия спасителен остров!

Не се бутайте, има място за всички...

Психоложката
Димитринка Йорданова

Когато бях в 8 клас написах първия си файлетон, посветен на учителката по литература, „Нашата баба Цоцолана“. Имаше голям успех – за малко да ме изключат от училище. Останах след писмено обещание, че няма да пиша повече файлетони за учителите ми!!!! След 10 години, когато Фройд вече беше разрешен, се записах да уча психология. Беше интересно и след 5 години теория и малко практика (в затвора и лудницата), си казах: „Аз знам, че нищо не знам, но дали хората знаят това?“ Поживях, поработих и не след дълго реших, че ми липсва стратегията в живота. Така се записах да уча маркетинг. Когато дойде време да се дипломирам трябваше да обясня на уважаемата комисия каква е разликата между психолога и психиатъра с две изречения... От това зависеше крайният ми резултат. И аз го представих с думите: „Уважаеми колеги, разликата е много проста – при психолога отиваш сам, а при психиатъра те водят!“ Какво мислите че стана? Комисията и колегите ми избухнаха в смях! А аз успях да откъсна единствената отлична оценка на випуска в УННС.

Но както казваше моята баба: „Шило в торба не стои!“. Та така и аз, когато

дойдох в Италия преди 10 години, се пуснах по нанадолнището да търся философския камък. Открих единственият метод за цветовете на гласа, измислен от един италианец и за малко да реша, че съм успяла да превърна желязото в злато... Да, да ама не! Липсваше нещо много съществено в този уникален метод за дешифриране и анализ на вокалните емоции. Липсваше осмата емоция – смеха.

И така, ето че стигнах до днешния ден, в който се срещаме с вас скъпи приятели. Искам да ви попитам нещо: Какво е за вас смеха? Спасение, решение или още една гледна точка към наде-беле-лия проблем...

За мен това е най-бързия и лесен начин да си влезеш в кожата! Да съблечеш страха и да го нокаутираш със смях!

Очаквам да споделите (тук в групата Смех-Ох-Терапия) това, което ви развеселява днес. Защо? Защото смехът ни връща вкуса на живота -тук и сега.

Не вярвате ли? Опитайте и ще видите дали ще ви хареса...

А до тогава – здраве, любов и късмет!

Димитринка Йорданова
психолог

Духовни двери

Францисканският монах Владимир Пенев от Асизи

Символично българско присъствие съпровожда избора на нов папа

89-годишният българският монах отец Владимир Пенев е човекът, който близо шест десетилетия изготвя копието от герба на новоизбрания Папа.

При овакантиране на престола поради кончина или оттегляне на папата, от фасадите на папските базилики се сваля гербът на понтифекса.

Новоизбраният папа приема свой герб, който е многопластово съчетание от хералдически и църковни символи. За първи път отец Пенев изпълнява тази длъжност през 1958 г., след въздигането на Блажения Йоан XXIII, известен като "българския папа", защото е бил апостолически пратеник на Ватикана в България от 1925 до 1935 г.

Досега българският монах е изработил четири папски герба и

сега очаква избора на нов папа, за да приготви петия.

Копие от герба ще бъде монтирано на фасадата на всяка папска базилика. Тези базилики са общо 12, от които седем са в Рим.

Еднаотнай-прочутитеипосещавани извън Римската епархия пък е базиликата "Свети Франциск" в Асизи, която също има исторически връзки с България.

Тук на 25 октомври 1930 г. са венчани цар Борис III и царица Йоана Савойска, която е била духовно свързана с монашеския орден на Свети Франциск и е погребана в манастирската капела на францисканците в Асизи.

Към този орден принадлежи и отец Пенев, който е и най-възрастният францисканец в манастира.

Източник: БТА

Първа радиопиеса на децата от българското училище в Рим „Асен и Илиия Пейкови“

Седмици преди настъпването на Рождество Христово, децата от БНУ „Асен и Илиия Пейкови“ в Рим имаха уникалната възможност да запишат в българската редакция на Радио Ватикана първата радиопиеса „Легенда за елхата“. В нея участват Глория Пендова, Красимира Челани, Патриция Говедарска, Георги Пенев и Алесандро Масачи.

„Работата на децата в професионалните звукозаписни студия и прекият контакт с християнските текстове по време на подготовката, играят изключително важна роля върху духовното и морално развитие на подрастващите. Тези първи крачки в истинската работна среда на една радио редакция несъмнено ще оставят трайна следа в тяхната памет“, споделя Венета Ненкова, автор на инициативата.

„Използваме случая, за да пожелаем на всички слушатели да посрещнат светлия празник изпълнени с вяра в доброто и доверие в ближните. Нека Бог бъде близо до страдащите и дари на всички ни разум и любов, за да превъзмогнем неспокойните дни, в които живеем“.

По материали на радио Ватикана

2015 - Година на Милосърдието Започна извънредната юбилейна година

Пътищата на богатството, суетата и горделивостта, не водят към спасението, чийто път е в смирието. Това каза папа Франциск на литургията, на която отвори Светата врата на милосърдието в хостела на Каритас „Дон Луиджи ди Лиетро“, в Рим, като отправи молитвата „Бог да отвори сърцето на римляните“. В проповедта си папа Франциск призова да се избягват пътищата на „лукса, на големите богатства и властта и да бъдат близо до бедните, болните и затворниците, защото те притежават ключовете за небесата“.

Папата пристигна в новия хостел на Каритас за бездомни, преди официално обявения час и преди литургията, която отслужи в столовата носеща името на „Йоан Павел II“, отвори Светата врата на милосърдието, като първи знак на Юбилея на милосърдието. В столовата папа Бергольо бе посрещнат от повече от 200 гости, представители на всички приемни центрове на Каритас

Рим, придружени от доброволци и социални работници. Този хостел за тях не е само място, където могат да получат топла храна или да намерят подслон от студа, но също и една врата на милосърдието и помирието.

В проповедта си на литургията, която бе придружена от песните на присъстващите, папата призова да търсим Бог сред най-нуждаещите се:

„Ако искаш да намериш Бог, търси Го в смирието, в бедността. Търси Го там, където е скрит: в нуждаещите се, в болните, гладните и затворниците“.

След литургията, гостите на хостела поздравиха папата за неговия 79 рожден ден, който от своя страна пожела: „Бих желал през това Рождество Христово, Господ да се роди в сърцето на всеки един от нас. Молете се за мен и ви уверявам в моите молитви за вас“.

По материали на радио Ватикана

20 Декември - Игнажден

Наближава зимното слънцестоене, времето на най-късия ден и най-дългата нощ. От древни времена това е един от най-мистичните празници, свързани с раждането на Новото Слънце, когато нарастващото Слънце побеждава намаляващото Слънце. Това е началото на прераждането, на обновлението, на раздялата със старото и очакването на новото. За траките това е бил един от най-важните празници в годината, а в календара на древните българи е първият ден от годината; в българската традиция празникът е познат като Игнажден, а в християнския календар е свързан с раждането на Исус Христос или раждането на Духа, който се стреми към Истината, Мъдростта и Любовта. За някои, това е раждането на Светлината от Тъмнината.

26 Декември - Стефановден

На третия ден след Рождество се чества помета на свети Стефан – първият християнски мъченик и първи служител в устройващата се Йерусалимска община – църква. Култът към този светец е голям, почитта към него – също.

От времето на Апостол Павел насам всички наричат Св. Стефан пръв мъченик (първомъченик), защото е една от първите жертви на християнската вяра.

Стефан е елинизиранин, приел християнството и ръкоположен за дякон. Убит е с камъни пред стените на Йерусалим през 35 г. (33-36 г.).

Основен източник за службата и мъченичеството на свети Стефан са деянията на светите апостоли от Новия завет. Свети Стефан се тачи като първомъченик - великомъченик за вярата,

архидякон и един от Седемдте апостоли.

На 27 декември имен ден празнуват всички, които носят името: Стефан, Стефана, Стефания, Стефка, Стамен (означава постоянен), Запрян, Стоян, Стоянка, Стойно, Стойко, Стойне, Стойна, Стоил, Стоимен, Стамен, Цанка, Цонка, Цонко, Соня, Станимир, Станимира, Станислав, Станислава.

Името Стефан означава "венец", затова на този ден празнуват и Венцислав и Венцислава.

На този ден се приготвят месни ястия и на трапезата се събира цялото семейство.

Един от основните обичаи, свързани с 27 декември, носи името ладуване. Момите се събират и гадаят заедно за женитба.

31 Декември - Св. Силвестър

Обичаят има очистителен характер и е свързан с чистене, ринене на тора от оборите, който не е изхвърлян от Коледа. В нощта срещу празника момците, които са коледували, сред тях може да има и женени мъже, организирани в дружини по няколко души, обикалят домовете, в които има едър впрегателен добитък. Тръгват с музика и песни. Носят фенери.

Стопаните държат отключени портите, връзват кучетата, за да не лаят, когато дойдат риначите. В обора в нова торба оставят пита, месо, вино за дружината. Специален подарък, най-често кърпа, приготвя мома, която очаква любимият ѝ да дойде. Мъжете почистват обора, взимат каквото са им оставили и си тръгват, без да се обадят.

На другия ден може да бъдат поканени на гости от стопанина, на когото са ринали. Ако някой момък е обиден или отблъснат от любимото момиче, на Св. Силвестър той може да си отмъсти, като му върне обидата. Вместо да изрине обора, той хвърля още тор вътре. Тежко на мома, за която се разбере, че така е отмъстена. Ако това се случи, бащата бърза да изчисти срама още преди да е съмнало. Празникът завършва с голямо хоро на мегдана.

Паралел 43

Главен Редактор: Венета Ненкова
Зам. Гл. Редактор: Теодор Тодоров
Сътрудници:
Йорданка Минева, Димитринка
Йорданова, Елена Кючукова,
Мая Методиева

Майл: scuolabulgara@gmail.com
Сайт: www.paralel43.jimdo.com
Тел. 0039 348 35 30 943

Настоящото издание е продукт на Културната Асоциация с идеална цел "Паралел 43", създадена в Рим през 2014 год. В основната дейност на асоциацията е заложено изирането на българския език, култура и история.

Портрети

Един гарибадиец от Банат в сянка

За по-малкия брат на полк. Стефан Дунев

От месеци се занимавам с проучване на българските гарибалдийци и това ме доведе до редица нови следи за тези велики хора, било в Италия или изобщо от гледна точка на историческата наука.

Вече е известен националният герой на Италия полк. Стефан Дунев, известен е и вторият му брат Йожо (както са наричали Йосиф Дунев в Унгария). И двамата стават известни по повод участието им в Унгарската национална революция от 1848-1849 г., а тук в Италия и двамата достигат офицерски чинове. Първият командва батальона от 16 дивизия „ПАЛЕРМО“, който сам организира по заповед на Гарибалди (известен още като 3 батальон), а след раняването на полковника от Банат взема неговото име и се реорганизира в българо-унгарски полк.

Полка воюва активно поне до 1867 г., а в него Йосиф е подпоручик, т.е. с един чин под големият си брат, който отначало е майор.

Абсолютно непопулярен обаче, остава най-малкият брат Стоян Дунев, който е роден малко след средата на 20-те години на 19 век и има доста голяма разлика от братята си. За Стоян не се знае много, но предполагаме, че е воювал в състава на същата дивизия на р. Волтурно, но понеже не е бил ранен там е продължил бойната си кариера. Воювал е около Казерта,

а след това при освобождението на Гаета и цяла Неаполитанска област. Вероятно участва в похода към Тирол и Венеция, както и за освобождение на Рим през 1866-1867 г. и в битката при Ментана.

Не това обаче е интересно за този най-малък брат от Винга в Банат. Към края на 19 век той носи в младата свободна българска държава медалите и пагоните на брат си – полк. Дунев. Казват, че Стоян много искал да види родината на дедите си, които са побягнали малко след Чипровското въстание към унгарската част на Бесарабия, тогава владение на Австрия. Традиционно млада България имала добри отношения с Австро-Унгария и към края на 90 години на 19 век Стоян пожелал да пътува до родината на дедите си и всички тези отличия дарил на Българското Военно Министерство. Както често става у нас обаче към Втората Световна война тези награди били изгубени без да се знае и посоката им.

Стоян е починал някъде около Първата Световна война, но не се знае много за личността му, освен че е оставил поколение в днешна Румъния. Вечна слава на още един герой гарибалдиец!

Теодор Тодоров

Благословена Коледа

През тази нощ ти, моя детска Коледо,
ще слезеш от кошарите при нас.
А ние край елхите ще се молим,
заслушани в дълбокия ти глас.

Към полунощ, когато блеснат преспите
и запламти невиждана звезда,
ще тръгнем с твоите витлеемски песни,
за да обходим къщи и стада.

Пред нас ще се разтворят бели пътища
сред топла Тракия, под Шар суров,
ще ни посрещат хората, прегърнали
в сърцата си небесната любов.

А ние, моя светла детска Коледо,
ще им запеем с чист и звънък глас.
И в песните си дружно ще се молим -
да бъде едър пролетният клас!

Деца - на двора, агнета - в кошарите!
Овце и млади булки да близнат!
Под Пътя млечен да тече в България
нов път - не звезден, а от мляко път!

Иван Кръстев

